

РЕШЕНИЕ

19.06.2021 г.

КАРАР

№ 10-58

с. Шеланга

Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы
Шилангы авыл жирлегендә инициативалы проектларны тәкъдим итү, кертү,
фикер алышу һәм карау тәртибен раслау турында

"Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми
принциплары турында" 2003нче елның бнчы октябрэндәге 131-ФЗ номерлы
Федераль законның 26нчы статьясы нигезендә, Югары Ослан муниципаль районы
Печищи авыл жирлеге Уставына таянып,
Шилангы

Татарстан Республикасы
Югары Ослан муниципаль районы
Шилангы авыл жирлеге Советы
каrar итте:

Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы Шилангы авыл
жирлегендә инициативалы проектларны тәкъдим итү, кертү, фикер алышу һәм
карау тәртибен расларга.

Әлеге карарны Татарстан Республикасының хокукий мәгълүмат рәсми
порталында һәм Югары Ослан муниципаль районының рәсми сайтында
урнаштырырга.

Әлеге карарның үтәлешен Югары Ослан муниципаль районы Шилангы
авыл жирлеге Советының социаль-мәдәни мәсьәләләр, законлылык һәм хокук
тәртибе буенча даими комиссиясенә йөкләргә.

Совет рәисе,
Югары Ослан муниципаль районы
Шилангы авыл жирлеге башлыгы

В.В.Майоров.

Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы
Шилангы авыл җирлегендә инициативалы проектлар тәкъдим итү, кертү,
фикер алышу һәм карау тәртибе

1 Бүлек. Гомуми нигезләмәләр

Статья 1. Әлеге Тәртипне җайга салу предметы

Әлеге Тәртип Россия Федерациясе Конституциясе, "Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003нче елның 1нчы октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон һәм Югары Ослан муниципаль районы Шилангы авыл җирлегенә Уставы нигезендә инициативалы проектларны тәкъдим итү, кертү, фикер алышу, карау, шулай ук аларны конкурс нигезендә сайлап алу белән бәйләү рәвештә барлыкка килә торган мөнәсәбәтләрне җайга сала.

Татарстан Республикасы бюджетыннан бюджетара трансфертлар исәбенә финанс ярдәме алу өчен тәкъдим ителә торган инициативалы проектларны кертү, фикер алышу, карау һәм сайлап алу белән бәйләү мөнәсәбәтләргә карата, әгәр Татарстан Республикасы законнда һәм (яисә) башка норматив хокукый актында һәм алар нигезендә кабул ителгән Югары Ослан муниципаль районы Шилангы авыл җирлегенә Советларның карарларында башкасы каралмаган булса, әлеге Тәртип нигезләмәләре кулланылмый.

Статья 2. Инициативалы проектлар

Әлеге Тәртиптә инициативалы проект буларак, Шилангы авыл җирлегенә (алга таба - Авыл җирлегенә) халкының җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне яки җирле үзидарә органнарына хәл итү хокукы бирелгән башка мәсьәләләрне хәл итү буенча беренчел әһәмияткә ия булган чараларны гамәлгә ашыру турындагы тәкъдимне аңлашыла.

Инициативалы проект үз эченә түбәндәге мәгълүматларны алырга тиеш:

1) җирлектә яисә аның өлешендә яшәүчеләр өчен өстенлекле әһәмияткә ия проблемаларны тасвирлау;

2) күрсәтелгән проблеманы хәл итү буенча тәкъдимнәрне нигезләү;

3) инициативалы проектны гамәлгә ашыруның көтелгән нәтижәсен (көтелгән нәтижеләрне) тасвирлау;

4) инициативалы проектны гамәлгә ашыру өчен кирәкле чыгымнарны алдан исәпләү;

5) инициативалы проектны гамәлгә ашыруның планлаштырылган сроклары;

6) әлеге проектны тормышка ашыруда кызыксынган затларның планлаштырылган (мөмкин) финанс, мөлкәт һәм (яки) хезмәт катнашуы турында белешмәләр;

7) инициативалы проектны гамәлгә ашыру өчен, планлаштырылган инициатив түләүләр күләменнән тыш, әлеге акчалардан файдалану күздә тотылган очракта, җирлек бюджеты акчалары күләменә күрсәтмә;

8) әлеге Тәртипнең 3 статьясы нигезендә аның чикләрендә инициатив проект гамәлгә ашырылачак жирлек территориясенә яисә аның өлешенә күрсәтмә;

Инициативалы проект үз эченә әлеге статьяның 2 өлешендә каралган белешмәләрне ала, инициатор карары буенча график һәм (яки) таблица материаллары кушылырга мөмкин.

Статья 3 Халык мәнфәгатьләрендә инициатив проектлар гамәлгә ашырыла ала торган территорияне билгеләү

Инициативалы проектлар жирлек халкы мәнфәгатьләрендә, шулай ук түбәндәге территорияләрдә яшәүчеләр мәнфәгатьләрендә тормышка ашырылырга мөмкин:

- 9) күп фатирлы йортның подъезды;
- 10) күпфатирлы йорт;
- 11) бер төркем күпфатирлы йортлар һәм (яки) торак йортлар (шул исәптән урам, квартал яки башка элемент планлаштыру структурасы);
- 12) торак микрорайон;
- 13) торак микрорайоннар төркеме;
- 14) торак пункт;
- 15) торак пунктлар төркеме;
- 16) жирлек.

Жирле әһәмияттәге аерым мәсьәләләрне (жирле үзидарә органнарына хәл итү хокукы бирелгән башка мәсьәләләрне) хәл итү буенча инициатив проектларны гамәлгә ашыру һәм (яисә) аерым муниципаль программалар чараларын үтәү максатларында жирлек Башкарма комитеты карары (шул исәптән муниципаль программаны раслау турындагы карар) белән жирлек территориясен (округ) бер өлешкә бүлү каралырга мөмкин. Күрсәтелгән очракта инициативалы проектлар Жирлек территориясенә (округ) тиешле өлешә чикләрендә тәкъдим ителә, тикшерелә һәм гамәлгә ашырыла.

2 Бүлек. Инициативалы проектларны тәкъдим итү һәм фикер алышу

Статья 4 Проектның инициаторлары

Инициативалы проектны кертү турындагы инициатива белән чыгыш ясарга хокуклы:

- 17) уналты яшькә җиткән һәм Жирлек территориясендә яшәүче кимендә ун граждандан торган инициатив төркем (алга таба-инициатив төркем);
  - 18) территориаль иҗтимагый үзидарә органнары;
  - 19) авыл жирлегә старостасы;
  - 20) жирле иҗтимагый берләшмәләр яисә иҗтимагый берләшмәләрнең жирле бүлекчәләре, башлангыч профсоюз оешмалары, торак милекчәләре ширкәтләре, бакчачылык яки яшелчәчелек коммерцияле булмаган ширкәтләре.
- Әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән затлар (алга таба-проект инициаторлары):
- 21) инициативалы проект әзерлиләр;
  - 22) инициативалы проект турында фикер алышуну оештыралар яисә әлеге бүлек нигезләмәләре нигезендә инициативалы проектка ярдәм итү турындагы мәсьәлә буенча граждандар фикерен ачыклауны тәэмин итәләр;
  - 23) Жирлек Башкарма комитетына инициативалы проект кертәләр;
  - 24) инициативалы проектны гамәлгә ашыруны тикшерүдә катнашалар;

25) башка хокуктарны гамәлгә ашыралар һәм әлеге Тәртиптә һәм аның нигезендә кабул ителгән башка норматив хокукий актларда билгеләнгән вазыйфаларны үтиләр.

Инициатив төркем төзү һәм аның әлеге статьяның 2 өлешендә күрсәтелгән мәсьәләләр буенча карарлар кабул итүе беркетмә белән рәсмиләштерелә.

Әлеге статьяның 2 өлешендә күрсәтелгән мәсьәләләр буенча карарлар территорияль ижтимагый үзидарә органнары булган проект инициаторлары тарафыннан территорияль ижтимагый үзидарә уставы нигезендә кабул ителә.

Әлеге статьяның 2 өлешендә күрсәтелгән мәсьәләләр буенча карарлар ижтимагый берләшмәләр булган проект инициаторлары тарафыннан аларны гамәлгә кую документлары нигезендә кабул ителә.

Статья 3. Инициативалы проектка ярдәм итү мәсьәләсе буенча гражданның фикерен ачыклау

Инициативалы проект алар мәнфәгатьләрендә инициативалы проектны гамәлгә ашыру күздә тотыла торган авыл җирлеге халкы яисә аның бер өлешендә яшәүчеләр тарафыннан якланырга тиеш.

Проект инициаторы гражданның инициативалы проектка ярдәм итү мәсьәләсе буенча фикерен түбәндәге формаларда ачыклауны оештыра:

- 1) гражданның җыенында инициативалы проектны карау;
- 2) территорияль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданның җыелышында яки конференциясендә инициативалы проектны карау, шул исәптән гражданның җыелышында яки конференциясендә;
- 3) гражданның сораштыру үткәру;
- 4) инициативалы проектка ярдәм итү өчен гражданның имзаларын җыю.

Проект инициаторы инициативалы проектка ярдәм итү мәсьәләсе буенча гражданның фикерен ачыклауның берничә формасыннан файдалану турында Карар кабул итәргә хокуклы.

Статья 4. Инициативалы проектларны тәкъдим итү мәсьәләләре буенча гражданның җыены

Инициативалы проектны (алга таба – җыен) күрсәтү мәсьәләләре буенча гражданның җыены проект инициаторы мөрәҗәгатә нигезендә җирлек башлыгы тарафыннан билгеләнә.

Җыен үткәру турында проект инициаторының мөрәҗәгатендә күрсәтелә:

1) проект инициаторы (инициатив төркем әгъзаларының фамилияләре, исемнәре, атасының исеме, яшәү яки торы урыны турында белешмәләр, авыл торак пунктының исеме, чара проектының башка инициаторы исеме һәм аның урнашу урыны турында белешмәләр);

2) инициативалы проект турында мәгълүмат;

3) инициатив проектны тәкъдим итү мәсьәләләре буенча авыл җирлеге Башкарма комитеты белән хезмәттәшлек итәргә вәкаләтле затларның фамилияләре, исемнәре, телефон номерлары;

4) җыенның датасы, вакыты һәм урыны турында тәкъдимнәр.

Җыен җирлек уставы белән билгеләнгән тәртиптә үткәрелә.

Җыен үткәру турында берничә үтенечнамә килгән очракта, бер җыенда берничә инициатив проектны карау мөмкин.

Статья 5. Инициативалы проектларны тәкъдим итү мәсьәләләре буенча гражданнар жыелышы

Инициативалы проектны тәкъдим итү мәсьәләләре буенча гражданнар жыелышы (алга таба – жыелыш) проект инициаторы карары белән билгеләнә һәм үткәрелә.

Жыелыш авыл жирлеге территориясе өлешендә үткәрелә, анда яшәүчеләр мәнфәгатьләрендә инициатив проектны тормышка ашыру планлаштырыла. Әгәр дә бу проектны тормышка ашыру жирлек халкы мәнфәгатьләрендә планлаштырыла икән, жирлек территориясенең төрле өлешләрендә берничә жыелыш үткәрелергә мөмкин.

Жыелышта унтугыз яшькә житкән тиешле территориядә яшәүчеләр катнаша ала.

1. Жыелыш үткәрелергә мөмкин:

1) көндөзгә формада-көн тәртибендәгә мәсьәләләр буенча фикер алышу һәм тавышка куелган мәсьәләләр буенча карарлар кабул итү өчен халыкның уртак булу рәвешендә;

2) көндөзгә-читтән торып – көн тәртибендәгә мәсьәләләр буенча фикер алышу һәм тавышка куелган мәсьәләләр буенча карарлар кабул итү мөмкинлеген, шулай ук жыелыш үткөрү турындагы хәбәрдә яки "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәгә сайтны кулланып тавыш бирү (алга таба – махсуслаштырылган сайт) адресы буенча халык карарларын билгеләнгән вакытка яки урынга тапшыру мөмкинлеген күздә тоткан формада.

Бер жыелышта берничә инициативалы проектны карау мөмкин. Әлеге очракта жыелышны оештыру һәм үткөрү буенча хокуклар һәм бурычлар проектлар инициаторлары белән бергә гамәлгә ашырыла.

Жыелыш үткөрү, документлар әзерләү һәм жибәрү буенча чыгымнарны проект инициаторы башкара.

Жирлек Башкарма комитеты проект инициаторына жыелышны үткөрүдә ярдәм итә, шул исәптән аны үткөрү өчен бушлай бина бирә. Жирлек Башкарма комитеты карары белән жыелышлар үткөрү өчен бирелә торган бүлмәләр исемлеге билгеләнергә мөмкин.

Жыелышта катнашырга хокуклы гражданнар саныннан кимендә өчтән бер өлеше катнашса, жыелыш хокуклы дип санала.

Статья 6. Жыелышка әзерлек

Жыелыш үткөрү турында проект инициаторының карарында күрсәтелә:

1) фикер алышу өчен жыелыш үткәрелә торган инициативалы проект;

2) жыелышны үткөрү формасы (көндөзгә яки көндөзгә-читтән торып);

3) жыелышның көн тәртибе, ә жыелышны көндөзгә-читтән торып үткәргән очракта-халык тавыш бирүләрен уздыру планлаштырыла торган мәсьәләләр;

4) жыелышны үткөрү датасы, вакыты, урыны, ә жыелышны көндөзгә-читтән торып уздырган очракта – шулай ук тавышка куелган мәсьәләләр буенча халык карарларын кабул итү тәмамлану датасы һәм мондый карарлар тапшырылырга тиешле урын яки адрес, яисә тавышка куелган мәсьәләләр буенча халыкны тавыш бирү өчен махсус сайттан файдалану турында Карар кабул итү вакыты;

5) жыелышта катнашучыларның яки жыелышны көндөзгә-читтән торып үткәргән очракта көн тәртибендәгә мәсьәләләр буенча фикер алышуларда катнашучыларның фаразланган саны;

6) жыелыш үткәрелә торган территориядә яшәүчеләргә аны үткөрү турында хәбәр итү ысуллары;

Проект инициаторы жирлек Башкарма комитетына жыелышны үткөрү турында 10 көннән дә соңга калмыйча язма хәбәр жибәрә.

Жыелыш үткөрү турында хәбәрнамәдә күрсәтелә:

7) проект инициаторы (инициатив төркем әгъзаларының фамилияләре, исемнәре, атасының исеме, яшәү яки торы урыны турында белешмәләр, авыл торак пунктының исеме, чара проектының башка инициаторы исеме һәм аның урнашу урыны турында белешмәләр);

8) әлеге статьяның 1 өлешендә каралган белешмәләр;

9) жыелышны оештыру һәм үткөрү буенча күрсәтмә функцияләр башкарырга вәкаләтле затларның фамилияләре, исемнәре, телефон номерлары;

10) жыелышны үткөрүдә ярдәм итү, шул исәптән жыелышны үткөрү өчен бина бирү (жыелышны көндөзгә-читтән торып үткәргән очракта) һәм (яки) тавышка куелган мәсьәләләр буенча халык тавыш бирү өчен махсус сайттан файдалану турында үтенеч.

Жыелышны үткөрү турында белдерү проектын инициаторы һәм аны оештыру һәм үткөрү буенча боеру функцияләрен башкарырга вәкаләтле затлар тарафыннан имзалана. Инициатив төркем исемнән жыелышны үткөрү турында хәбәрнамә инициатив төркем тарафыннан аны оештыру һәм үткөрү буенча боеру функцияләрен үтәргә вәкаләтле затлар тарафыннан имзалана.

Жыелышны үткөрү өчен бина бирү турындагы үтенеч булганда, жирлек Башкарма комитеты хәбәрнамә кергән көннән өч көн эчендә проект инициаторына бина бирү мөмкинлеге турында хәбәр итә яки жыелыш үткөрү урынын һәм (яки) датасын һәм вакытын үзгәртәргә тәкъдим итә. Проект инициаторы әлеге тәкъдим алынганнан соң өч көн эчендә жыелышны үткөрү урынын һәм (яки) вакытын үзгәртүгә ризалык яки ризалашмау турында хәбәр итәргә тиеш.

Авил жирлеге Башкарма комитеты жыелыш үткөрү, шул исәптән инициативалы проект белән танышу тәртибе турында мәгълүматны "Интернет" мәгълүмати-телекоммуникация челтәрендә Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районының рәсми сайтында урнаштыра:

11) жыелыш үткөрү турында хәбәрнамә кергән көннән өч көн эчендә;

12) проект инициаторының жыелыш үткөрү урынын һәм (яисә) датасын һәм вакытын үзгәртү турындагы тәкъдим белән ризалыгы алынганнан соң ике көннән дә соңга калмыйча (жыелышны көндөзгә-читтән торып уздырганда).

Жирлекнең Башкарма комитеты, жыелыш үткөрүдә ярдәм итү проекты инициаторына ярдәм итү максатыннан, вәкаләтле вәкил билгеләргә хокуклы. Вәкаләтле вәкилне билгеләү турында жирлек Башкарма комитеты алдан ук проект инициаторына хәбәр итә.

Статья 7. Жыелышны көндөзгә формада үткөрү тәртибе

Жыелыш башланганчы проект инициаторы жирлек Башкарма комитеты тарафыннан раслана торган форма буенча исемлек төзү белән жыелышта катнашкан гражданның теркәүне тәэмин итә. Жыелышта катнашкан гражданның исемлеге жыелыш беркетмәсенә аерылгысыз өлеше булып тора.

Жыелышның көн тәртибендәге мәсьәләләр буенча тавыш бирү тәртибе жыелышта катнашучыларның күпчелек тавышы белән раслана. Жыелышның көн тәртибендәге мәсьәләләр буенча карарлар жыелышта катнашучыларның күпчелек тавышы белән кабул ителә.

Жыелыш проект инициаторы вәкиле тарафыннан ачыла. Жыелышны алып бару өчен рәис һәм сәркатип сайлана.

Рәис жыелышны алып бара, көн тәртибендәге сорауларны игълан итә, жыелышта катнашучыларга чыгыш ясау өчен сүз бирә, жыелыш тарафыннан кабул ителгән карарларны формалаштыра, аларны тавышка куя, тавыш бирү нәтижеләрен игълан итә.

Сәркәтип жыелыш беркетмәсен алып бара, анда жыелыш тарафыннан кабул ителгән барлык карарлар, алар буенча тавыш бирү нәтижәләре күрсәтелгән. Жыелыш беркетмәсенә жыелыш секретаре һәм рәйсе кул куя.

Жыелыш беркетмәсендә күрсәтелә:

- 1) жыелышны үткөрү урыны һәм вакыты;
- 2) жыелышта катнашкан гражданның саны;
- 3) жыелыш рәйсе һәм сәркәтибе турында яшәү урыны күрсәтелгән мәгълүмат;
- 4) жыелышның көн тәртибе, чыгышларның эчтәлегенә;
- 5) көн тәртибендәгә мәсьәләләр буенча кабул ителгән карарлар.

Статья 8. Жыелышны көндөзгә-читтән торып үткөрү тәртибе

Жыелышта көн тәртибендәгә мәсьәләләрне турыдан-туры карап тикшерү һәм тавышка куелган мәсьәләләр буенча карарлар кабул итү өсегә Тәртипнең 9 статьясында билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

Турыдан-туры фикер алышуда катнашмаган затлар жыелышны үткөрү турында хәбәрдә күрсәтелгән, тавышка куелган мәсьәләләр буенча карарның ирекле язма рәвешендә рәсмиләштерелгән урынга яки адрес буенча жиберергә хоуклы.

Көндөзгә-читтән торып үткөрелә торган жыелышта катнашучылар булып, турыдан-туры фикер алышуда катнашкан затлар, шулай ук карарлар кабул итү тәмамланганчы алынган затлар санала.

Жыелышны үткөрү вакытында махсус сайттан файдаланып, көндөзгә-читтән торып уздырылган очракта, жыелышны үткөрү турында хәбәр урнаштыру һәм турыдан-туры фикер алышуда катнашмаган затларның тавыш бирүе дә көн тәртибе мәсьәләләре буенча күрсәтелгән сайтта үткөрелә.

Жыелышның көн тәртибе мәсьәләләре буенча тавыш бирү махсус сайттан файдаланып, жыелыш үткөрелә торган территориядә яшәүчеләр тарафыннан, "әйе", "каршы" яки "тыелып кылды" формулировкалары белән чагылдырылган көн тәртибендәгә һәр мәсьәлә буенча карар күрсәтү юлы белән башкарыла. Махсус сайтны кулланып тавыш бирүдә катнашучылар булып тавыш бирү датасына һәм вакытына кадәр электрон формада тавыш биргән кешеләр санала. Халыкны идентификацияләү Бердәм идентификация һәм аутентификация системасы хисап язмасын кулланып башкарыла. Тавыш бирү аның башлану датасы һәм вакытыннан һәм тәмамлану датасы һәм вакытына кадәр тәнәффесез үткөрелә.

Махсус сайтны кулланып тавыш бирү нәтижәләре беркетмә рәвешендә формалаштырыла һәм сайтта мондый тавыш бирү тәмамланганнан соң бер көн эчендә урнаштырыла. Расланган тавыш бирү беркетмәсе жирлек Башкарма комитеты проект инициаторына аларны формалаштырганнан соң өч көн эчендә жиберә. Күрсәтелгән беркетмә жыелыш беркетмәсенә аерылгысыз өлеше булып тора.

Тавыш бирү тәмамланганнан соң, сораштыру юлы белән яки махсус сайтны кулланып, секретарь жыелыш беркетмәсен әзерли, аңа жыелыш секретаре һәм рәйсе кул куя.

Көндөзгә-читтән торып уздырыла торган жыелыш беркетмәсендә күрсәтелә:

- 1) көндөзгә фикер алышу урыны һәм вакыты;
- 2) читтән торып тавыш бирү ысулы, аны башлау һәм тәмамлау датасы һәм вакыты;
- 3) жыелышта катнашкан гражданның саны;
- 4) жыелыш рәйсе һәм сәркәтибе турында яшәү урыны күрсәтелгән мәгълүмат;
- 5) жыелышның көн тәртибе, чыгышларның эчтәлегенә;

б) көн тәртибэндәге мәсьәләләр буенча кабул ителгән карарлар һәм алар буенча тавыш биру нәтижәләре.

Статья 9. Инициативалы проектларга ярдәм итү өчен граждандар имзаларын жыю

Инициативалы проектларга ярдәм итү өчен граждандар имзаларын жыю (алга таба – имзалар жыю) проектның инициаторы булып тора.

Инициативалы проектларга ярдәм итү өчен имзалар саны, инициатив төркем әғзалары имзаларын да кертәп, 30 кешедән дә ким булмаһка тиеш.

Имзалар жыю киләһә тәртиптә башкарыла:

1) имзалар аларны кул кую кәгазәнә кертү юлы белән жыела, аның формасы авыл жирлегә Башкарма комитеты тарафыннан раслана;

2) кул кую кәгазәндә инициатив проект күрсәтелә, аңа ярдәм йөзәннән имза жыю гамәлгә ашырыла;

3) язылу кәгазәндә яшәүченең имзасы һәм аны кертү датасы куела. Имза һәм датасын, аны керткән кеше үз кулы белән куя. Имза кую кәгазәндә куела торган кулланучы турында белешмәләр, имзалар жыючы зат үтенечә буенча, кул кую кәгазәнә кертелергә мөмкин. Әлегә мәғлүмәтлар кулъязма ысул белән генә кертелә, шул ук вакытта карандашны куллану рөхсәт ителми;

4) яшәүчә бер үк инициативалы проектны яклап бер генә тапкыр имза куярга хокуклы;

5) һәр язылу кәгазе проект инициаторы вәкиле имзасы белән расланган булырга тиеш. Имза салу кәгазән имзалагач, имзалар жыюны гамәлгә ашыручы проект инициаторы вәкиле үз фамилиясен, исемән һәм атасының исемән, туган көнән, яшәү урыны адресын үз кулы белән күрсәтә, шулай ук үз имзасын һәм аны кертү датасын куя;

6) имзалар жыйганда кул кую кәгазән шәхси һәм әйләнештә тутыру рөхсәт ителә. Шул ук вакытта яклар имзаларның бердәм нумерациясә булган, ә имзалар жыюны гамәлгә ашыручы проект инициаторы вәкиле турында таныклыклар кул кую кәгазәнә икенчә ягында турыдан-туры яшәүченең соңгы имзасыннан соң куела;

7) имзалар жыйганда "Персональ мәғлүмәтлар турында" Федераль законның 9 статьясында билгеләнгән таләпләр нигезәндә рәсмиләштерелә торган һәр кешенә шәхси мәғлүмәтларын эшкәртүгә ризалыгы алынырга тиеш.

Статья 10. Әлегә инициативалы проектка ярдәм итү турында граждандарның фикерләрен ачыклау өчен сораштыру үткөрү

1. Әлегә инициативалы проектка (алга таба - сораштыру) ярдәм итү турында аларның фикерән ачыклау өчен граждандардан сорашып белешү жирлек халкы инициативасы белән яисә инициатив проектны гамәлгә ашыру тәкъдим ителә торган өлештә түбәндәге очрақларда үткөрелә:

1) инициативалы проектны тулаем авыл жирлегә мәнфәгатьләрендә тормышка ашыру тәкъдим ителә;

2) инициативалы проектны авыл жирлегенә 1000 кешедән артык өлешәндә яшәүчеләр мәнфәгатьләрендә тормышка ашыру тәкъдим ителә.

Сораштыру билгеләү өчен проект инициаторы жирлек Советына гариза жиберә, анда күрсәтелә:

3) сораштыру үткөрү тәкъдим ителгән инициативалы проект;

4) проект инициаторының тәкъдимнәре:

а) сораштыру үткөрү датасы һәм сроқлары турында;

б) сораштыру уздырганда тәкъдим ителә торган (тәкъдим ителә торган) мәсьәләне (мәсьәләләрне) формалаштыру турында;

в) сораштыру үткәрү методикасы турында;

г) сораштыруда катнашучы муниципаль берәмлек халкының минималь саны турында;

5) проект инициаторы турында белешмәләр (инициатив төркем әгъзаларының фамилияләре, исемнәре, атасы, аларның яшәү яки торы урыны турында белешмәләр, авыл торак пунктының исеме, чараның башка инициаторы исеме һәм аның урнашу урыны).

Әгәр проектның инициаторы инициатив төркем булса, гариза инициатив төркемнең барлык әгъзалары тарафыннан имзалана. Әгәр проектның инициаторы булып әлеге Тәртипнең 4 статьясындагы 1 өлешендә күрсәтелгән башка затлар торса, гаризага проект инициаторының вәкаләтле заты һәм инициативалы проектны гамәлгә ашыру тәкъдим ителә торган 10нан да ким булмаган авыл җирлегендә яшәүче 10 кеше имза сала. Бу очракта гаризада шулай ук гаризага (фамилияләренә, исемнәренә, атасының исемнәренә, аларның яшәү яки торы урыны турында белешмәләргә) кул куйган затлар турында белешмәләр күрсәтелә.

Җирлек Советы гариза кәргән көннән 30 көннән дә соңга калмыйча аны карый һәм сораштыру билгеләү яки сораштыру бирүдән баш тарту турында Карар кабул итә.

Сораштыру үткәрү турындагы инициативаны әлеге статьяда билгеләнгән тәртипне бозу, әгәр хокук бозулар инициативаны тәкъдим итүдә катнашкан җирлек халкының ихтыяр белдерүе нәтижәләрен дәрәс итеп билгеләргә мөмкинлек бирмәсә, сораштыру бирүдән баш тарту өчен нигез булып тора.

Инициативалы проектларны тәкъдим итү мәсьәләләре буенча гражданнарны сораштыру җирлек Советы карары белән билгеләнгән тәртиптә үткәрелә.

Аларда инициативалы проектны гамәлгә ашыру тәкъдим ителгән җирлек халкы яисә аның өлешенең 16 яшькә җиткән халкы сораштыруда катнашырга хокуклы.

Авыл җирлеге Башкарма комитеты сораштыру нәтижәләрен проект инициаторына 3 эш көннән дә соңга калмыйча җиткерә.

Знче Бүлек Инициативалы проектларны кертү һәм карау

Статья 11. Җирлек Башкарма комитетына инициативалы проектлар кертү

Инициативалы проект керткәндә авыл җирлеге Башкарма комитетына тәкъдим ителә:

1) проектның кәгаздә һәм электрон формада тасвирламасы, аңа график һәм (яки) таблица материаллары кушылырга мөмкин;

2) әлеге Нигезләмәнең 4 статьясындагы 4, 5 өлешләре нигезендә инициатив төркем төзү беркетмәсе яисә башка документлар, шулай ук проект инициаторының инициативалы проектны караганда һәм гамәлгә ашырганда аның исемнән җирлек Башкарма комитеты белән хезмәттәшлек итәргә вәкаләтле затларны билгеләү турындагы карары;

3) жыен беркетмәсе, гражданнар жылышлары, гражданнардан сораштыру нәтижәләре һәм (яки) җирлек халкының инициатив проектын яки аның өлешендә хуплавын раслаучы имзалы битләр.

Әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән документлар җирлекнең Башкарма комитетына инициативалы проектны караганда һәм гамәлгә ашырганда проектның инициаторы булып торган турыдан-туры зат тарафыннан тапшырыла

яисә, аны жибергәндә игълан ителгән кыйммәте, кертемнәр исемлеге белән почта аша жиберелә.

Проектны кертү датасы булып, жирикнең Башкарма комитеты әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән документларны алу көне, жирикнең Башкарма комитеты тора.

Әгәр документлар жирик Башкарма комитетына турыдан-туры зат, проектның инициаторы белән инициативалы проектны караганда һәм тормышка ашырганда үзара хезмәттәшлек итәргә вәкаләтле зат тарафыннан тапшырыла икән, күрсәтелгән затка, жирикнең Башкарма комитеты тарафыннан аларның исемлеген һәм алыну датасын күрсәтеп, документлар алу өчен, расписка бирелә. Расписка авыл жирилеге Башкарма комитетына документлар алган көнне тапшырылырга тиеш.

Статья 12. Инициативалы проектларны карау буенча Комиссия

Инициативалы проектларны карау буенча Комиссия (алга таба – комиссия) инициативалы проектларның социаль-икътисадый әһәмиятен объектив бәяләү һәм аларны конкурс нигезендә сайлап алу максатында төзелә.

Комиссия 5 кешене тәшкил итә.

Комиссиянең персонал составы авыл жирилеге Башкарма комитеты карары белән билгеләнә. Комиссия әгъзаларының гомуми саныннан яртысы жирик Советы тәкъдимнәре нигезендә билгеләнә. Комиссия составы комиссия тарафыннан кабул ителә торган карарларга йогынты ясарга мөмкин булган мәнфәгатьләр каршылыклары барлыкка килү мөмкинлеген төшереп калдыру өчен формалаштырыла.

Комиссия Комиссия рәисе, Комиссия рәисе урынбасары, Комиссия секретаре һәм аның эшендә катнашучы Комиссия әгъзаларыннан тора.

Комиссия рәисе:

- 1) Комиссия эшен оештыра, аның эшчәнлеге белән житәкчелек итә;
- 2) Комиссиянең чираттагы утырышы көн тәртибе проектын формалаштыра;
- 3) Комиссия әгъзаларына йөкләмәләр бирә;
- 4) Комиссия утырышларында рәислек итә.

Конкурс комиссиясе рәисе булмаганда, Конкурс комиссиясе рәисе урынбасары вакытлыча конкурс комиссиясе рәисе вазыйфаларын башкара.

Комиссия секретаре:

5) Комиссия эшчәнлеген мәгълүмати һәм документлар белән тәэмин итүне, шул исәптән комиссия утырышына әзерлекне гамәлгә ашыра;

6) Комиссия әгъзаларына, проект инициаторларына һәм комиссия утырышына чакырылган башка затларга комиссиянең чираттагы утырышын үткәру датасы, урыны һәм комиссиянең чираттагы утырышы көн тәртибе турында хәбәр итә;

7) Комиссия утырышлары беркетмәләрен алып бара.

Комиссия әгъзасы:

- 8) Комиссия эшендә, шул исәптән комиссия утырышларында катнаша;
- 9) Комиссия эше мәсьәләләре буенча тәкъдимнәр кертә;

10) Комиссия утырышларында карала торган документлар һәм материаллар белән таныша;

11) Комиссия утырышында катнашучыларга сораулар бирә;

12) Комиссия утырышларында тавыш бирә.

Комиссия эшенең төп формасы-утырышлар.

Комиссия утырышы анда аның әгъзаларының яртысыннан да ким булмаган өлеше булган очракта хокуклы дип санала.

Проект инициаторларына һәм аларның вәкилләренә комиссия тарафыннан инициативалы проектларны карауда катнашу һәм алар буенча үз позицияләрен бәян итү мөмкинлеге тәмин ителә. Проект инициативасын карау планлаштырыла торган комиссия утырышы турында проектны башлап жиберүчеләргә аны үткөрү көненә кадәр биш көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә.

Проект турында фикер алышу һәм комиссия тарафыннан карарлар кабул итү проект инициаторы һәм башка чакырылган затлар катнашыннан башка башкарыла.

Комиссия карары утырышта катнашучылар саныннан күпчелек тавыш белән ачык тавыш бирү юлы белән кабул ителә. Тавышлар тигез булганда комиссия утырышында рәислек итүче тавышы хәлиткеч булып тора.

Комиссия әгъзалары карарлар кабул итү турындагы мәсьәләләр буенча фикер алышканда тигез хокукларга ия.

Комиссия тарафыннан кабул ителгән карар белән килешмәгән очракта, Комиссия әгъзасы Комиссия утырышы беркетмәсенә кертелергә тиешле язма рәвештә үзенең аерым фикерен бәян итәргә хокуклы.

Комиссия утырышы нәтижеләре буенча беркетмә төзелә, ул Комиссия утырышында рәислек итүче, Комиссия секретаре һәм аның утырышында катнашкан Комиссия әгъзалары тарафыннан Комиссия утырышы уздырылганнан соң өч эш көне эчендә имзаланган.

Комиссия секретаре, Комиссия утырышы беркетмәсенә кул куелган көннән соң килүче эш көннән дә соңга калмыйча, аны жирик Башкарма комитеты житекчесенә жиберә.

Комиссия эшчәнлеген оештыру-техник яктан тәмин итүне жирикнең Башкарма комитеты башкара.

Статья 13. Жирик Башкарма комитеты инициативасы проектны карау тәртибе

Инициативалы проект авыл жиригә Башкарма комитеты тарафыннан 30 көн эчендә карала.

Авыл жиригә Башкарма комитетына инициативалы проект кертү турындагы мәгълүмат Югары Ослан муниципаль районының рәсми сайтында "Интернет" мәгълүмати-телекоммуникация челтәрендә инициатива проекты кертелгәннән соң өч эш көне эчендә урнаштырылырга тиеш һәм әлеге Тәртипнең 2 статьясындагы 2 өлешендә күрсәтелгән белешмәләр, шулай ук проект инициаторлары турында мәгълүмат булырга тиеш. Бер үк вакытта гражданның, аларны тәкъдим итү вакыты күрсәтелеп, авыл жиригә Башкарма комитетына үз искәрмәләрен һәм тәкъдимнәрен бирү мөмкинлеге турында хәбәр ителә.

Инициативалы проект буенча искәрмәләр һәм тәкъдимнәр бирү вакыты жиде эш көне тәшкил итә. Үз искәрмәләрен һәм тәкъдимнәрен 16 яшькә житекчән жирик халкы жиберергә хокуклы. Искәрмәләр һәм тәкъдимнәр авыл жиригә Башкарма комитетына турыдан-туры мөрәжәгать итүче тарафыннан тапшырыла яки почта аша жиберелә.

Инициативалы проект буенча искәрмәләрен һәм тәкъдимнәрен гомумиләштерүне Комиссия башкара.

Инициатив проектны карау нәтижеләре буенча Комиссия авыл жиригә Башкарма комитеты житекчесенә әлеге статьяның 7 өлешендә күрсәтелгән карарларның берсен кабул итәргә тәкъдим итә. Комиссия карарында шулай ук проектны эшләп бетерү буенча тәкъдимнәр дә булырга мөмкин.

Әгәр жирик Башкарма комитетына берничә инициатив проект кертелгән булса, шул исәптән өстенлекле проблемаларны тасвирлау белән, Комиссия авыл жиригә Башкарма комитеты житекчесенә конкурс нигезендә сайлап алуны оештырырга тәкъдим итә.

Конкурс сайлап алу өлеге Тәртипнең 16 статьясы нигезендә оештырыла. Конкурс сайлап алуын үткөрү турында белдерү проект инициаторларына тиешле карар кабул ителгәннән соң өч көннән дә соңга калмыйча җибәрелә.

Комиссия тәкъдимен исәпкә алып яки конкурс нәтижәләре буенча җирлек Башкарма комитеты җитәкчесе түбәндәге карарларның берсен кабул итә:

1) авыл җирлеге бюджеты турындагы карарда каралган бюджет ассигнованиеләре чикләрендә җирлек бюджеты проектын төзү һәм карау тәртибе (җирлек бюджеты турындагы карарга үзгәрешләр керту) нигезендә өлеге инициативалы проектны хупларга һәм аны эшне дәвам итәргә;

2) инициативалы проектка ярдәм итүдән баш тарту һәм инициативалы проектка ярдәм итүдән баш тарту сәбәпләрен күрсәтеп, проект инициаторларына кире кайтарырга.

Авыл җирлеге Башкарма комитеты җитәкчесе инициативалы проектка ярдәм итүдән баш тарту турында түбәндәге очраklarның берсендә карар кабул итә:

3) инициативалы проектны керту һәм аны карауның билгеләнгән тәртибен үтәмәү;

4) инициативалы проектның федераль законнар һәм Россия Федерациясенең башка норматив хокукый актлары, Татарстан Республикасы законнары һәм башка норматив хокукый актлары, җирлек уставы таләпләренә туры килмәве;

5) җирле үзидарә органнарында кирәкле вәкаләтләр һәм хокуклар булмау сәбәпле, инициативалы проектны гамәлгә ашыру мөмкинлеге булмау;

6) җирлек бюджетының инициатив проектны гамәлгә ашыру өчен кирәк булган акчалар күләмендә акчалары булмау (аларны формалаштыру чыганагы инициативалы булмаган түләүләр);

7) инициативалы проектта тасвирланган проблеманы нәтижәлерәк хәл итү мөмкинлеге булу;

8) конкурс сайлап алуын узмаган инициативалы проектны тану.

Проектны карау нәтижәләре буенча карар проект инициаторына кабул ителгән көннән соң өч көннән дә соңга калмыйча җибәрелә.

Җирлекнең Башкарма комитеты, өлеге статьяның 8 өлешендәге 5 пункттында каралган очракта, проект инициаторларына инициативалы проектны бергәләп эшләп бетерергә, шулай ук аны башка муниципаль берәмлекнең яки дәүләт органының җирле үзидарә органына аларның компетенциясе нигезендә тәкъдим итәргә тиеш. Проектны эшләп бетерү өчен комиссия комиссия әгъзалары, җирлек Башкарма комитеты вәкилләре, проект инициаторы вәкилләре арасынан эшче төркем төзи, шулай ук проектны эшләп бетерү вакытын билгели. Эшләп бетерелгән инициативалы проект Комиссия тарафыннан өлеге Тәртипнең 14 статьясы һәм өлеге статья нигезендә карала.

Статья 14. Инициативалы проектларны конкурс нигезендә сайлап алу

Сайлап алу конкурсын Комиссия башкара.

Конкурс сайлап алу критерияләре булып тора:

1) халыкның инициативалы проектны хәл итүгә юнәлдерелгән проблемаларны билгеләүдә һәм аны тормышка ашыруда катнашуы дәрәжәсе;

2) инициативалы проектны гамәлгә ашырудан социаль нәтижәлелек.

Конкурс сайлап алу критерийлары, аларның әһәмияте, аларга тиешле баллар һәм үлчәү коэффициентлары (алга таба – критерийлар) өлеге Тәртипкә кушымтада билгеләнгән.

Конкурс сайлап алу өлеге Тәртипнең 14 статьясы нигезендә үткәрелә торган Комиссия утырышында башкарыла.

Комиссия инициативалы проектларны конкурс нигезендә сайлап алуны узган инициативалы проектларны ачыклау критерийлары нигезендә бәяләүне гамәлгә ашыра.

Конкурс нәтижәләре буенча, критерийлар буенча йомгаклау бәясен исәпкә алып, комиссия инициативалы проектларны конкурс нигезендә сайлап алуны узмаган яисә узмаган дип игълан итү турында Карар кабул итә.

Конкурс сайлап алуын узган инициатив проектлар барлык критерийлар буенча суммар балл алган дип игълан ителә.

Статья 15. Авыл җирлеге Башкарма комитеты карары

Инициативалы проектны тормышка ашыру турында авыл җирлеге Башкарма комитеты җитәкчесе карар чыгара.

Инициативалы проектны гамәлгә ашыру турындагы карар үз эченә алырга тиеш:

1) инициатив проектны гамәлгә ашыру нәтижәсендә барлыкка килергә тиеш булган объектның исеме (адресы яки урыны күрсәтелгән) яисә гамәлгә ашыруга инициатив проект җибәрелгән чараның атамасы;

2) җирлек бюджеты акчаларын тоту юнәлеше;

3) инициативалы проектны тормышка ашыруга бүлеп бирелә торган авыл җирлеге бюджеты акчаларын баш бүлүченең исеме;

4) заказ бирүче, төзүче исеме;

5) объектны файдалануга тапшыру (сатып алу), чараны (чараларны) тормышка ашыру вакыты;

6) объектның күз алдында тотылган (чик) бәясе яисә инициатив түләүләр күләмен бүлеп биреп, чараны (чараларны) үткөрүгә чараларның иң чик күләме;

7) объектның фаразланган (чик) бәясен яки инициатив түләүләр күләмен бүлеп биреп, чараны (чараларны) үткөрүгә чараларның иң чик күләмен гамәлгә ашыру еллары буенча бүлү.

Статья 19. «Интернет» мәгълүмат-коммуникация челтәрендә инициативалы проект турында мәгълүматны бастырып чыгару (халыкка җиткерү) һәм урнаштыру тәртибе

1. Авыл җирлеге Башкарма комитетының инициатив проектын карау, инициатив проектны тормышка ашыруның барышы, шул исәптән акчадан файдалану, милек һәм (яки) аны тормышка ашыруда кызыксынган затларның катнашуы турында мәгълүмат Югары Ослан муниципаль районының рәсми сайтында "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә урнаштырылырга тиеш.

2. Авыл җирлеге Башкарма комитетының инициативалы проектны тормышка ашыру нәтижәләре турындагы хисабы Югары Ослан муниципаль районының рәсми сайтында "Интернет" мәгълүмати-телекоммуникация челтәрендә инициативалы проектны тормышка ашыру тәмамланганнан соң 30 календарь көн эчендә урнаштырылырга тиеш.

